

вміти навчити цього інших – стати спочатку «самомедіатором», щоб мати змогу виступати в ролі посередника-медіатора за потреби, а також через медіацію як методику навчити інших теж брати на себе роль медіаторів для вирішення типових комунікативних задач при спілкуванні з іноземцями у форматах real-life або business communication. Таким чином термін «медіація» починає набувати все більшої популярності в Україні як новий вектор розвитку освітньої іншомовної сфери – навчальна стратегія формування іншомовної соціокультурної компетентності на уроках іноземної мови протягом всього періоду шкільного навчання, а роль вчителя відповідно поступово має трансформуватися від фасилітатора до самомедіатора і медіатора, спрямовуючи фокус на розвиток в учнів стратегічних умінь медіативної діяльності – застосовувати компоненти соціолінгвістичної компетентності для досягнення максимального взаєморозуміння під час усного чи письмового спілкування з іноземцями.

Теорія «взаємонавчання» як засіб формування умінь і навичок вдумливого читання іноземною мовою в учнів 7-9 класів

О. С. Пасічник,
*кандидат педагогічних наук,
доцент, старший науковий співробітник
відділу навчання іноземних мов
Інституту педагогіки НАПН України*

Результати дослідження PISA констатують глобальну тенденцію до погіршення читацької грамотності серед молоді. На переконання дослідників, така ситуація зумовлена особливостями конструювання сучасного інформаційного поля в цифровому середовищі та моделями роботи з ним. Зокрема це: 1) фрагментарність цифрового читання; 2) витіснення складного текстового контенту візуальним; 3) зниження тривалості читання як діяльності для задоволення; 4) відсутність знання стратегій читання.

У контексті порушеної проблеми постає питання про те, як навчити учнів працювати з іншомовним текстом, вилучати необхідну інформацію та застосовувати її в подальшому для вирішення пізнавальних завдань. Поряд із відомими стратегіями роботи з навчальним текстом (*skimming; scanning, intensive reading, critical reading*) вважаємо за доцільне звернутися до теорії взаємонавчання (*reciprocal teaching, RT*), розробленої А. Palincsar та А. Brown у 1980-х рр. (Palincsar, & Brown, 1984). Нею передбачається, що розуміння прочитаного покращується через взаємодію вчителя й учня, коли обидві сторони активно залучені у діалог та спільно вибудовують логічні ланцюжки. З метою забезпечити повне розуміння тексту ця теорія пріоритезує такі стратегії роботи, як *передбачення, уточнення, постановка запитань та узагальнення*. Проведені дослідження з метою перевірки ефективності її положень засвідчили вищий рівень залученості учнів та краще розуміння змісту прочитаного, розвиток допитливості та критичного осмислення тексту.

Вважаємо за доцільне здійснювати навчання читання учнів 7-8 класів із опорою на технологію *взаємонавчання*, оскільки цей підхід створює природний контекст та передумови для формування таких стратегій, як *skimming* і *scanning*, оскільки у межах RT учні навчаються прогнозувати зміст за заголовком, ілюстраціями, першими реченнями (навички, що є характерними для *skimming*), а також уточнювати значення окремих слів чи шукають факти (елемент *scanning*). Відтак, *skimming* і *scanning* практикуються не як окремі стратегії, а мають змістовне застосування в реальному процесі розуміння тексту. Через постановку питань (*Що я очікую? Що незрозуміло? Чому герой так вчинив?* тощо) учні розвивають усвідомленість у процесі читання. Відтак, RT є сполучною ланкою між початковим і більш глибоким рівнем читання та допомагає формувати аналітичне ставлення до тексту вже на цьому етапі, хоча й не вимагає ще високої абстракції, як *critical reading*. Після того, як ці навички відпрацьовані, поступово, починаючи з 8-го класу, можливо здійснювати перехід до навчання загальноприйнятих стратегій роботи з текстом.

До переваг взаємонавчання маємо віднести й те, що воно дає змогу працювати в парах та групах, а відтак створює сприятливі передумови для соціальної взаємодії, формування умінь і навичок слухати одне одного, уточнювати, аргументувати, формулювати питання тощо.

В сукупності згадані нами дослідження підтверджують, що робота з текстом це не просто читання-переклад та відповіді на типові питання, а інтерактивна діяльність вчителя та учнів за однаково активної участі обох учасників цього процесу. Також реалізація цієї технології навчання читання сприяє формуванню в учнів умінь усного висловлювання, критичного мислення, а також письма.

Технологія формування іншомовної комунікативної компетентності засобами мовленнєвих ситуацій учнів 7–9 класів закладів загальної середньої освіти

М. В. Яковчук,
учитель-методист з німецької мови,
Заслужений учитель України,
науковий співробітник
відділу навчання іноземних мов
Інституту педагогіки НАПН України

Технологія формування іншомовної комунікативної компетентності засобами мовленнєвих ситуацій учнів 7–9 класів закладів загальної середньої освіти ґрунтується на принципах **діяльності, інтерактивності, ситуативності, міжпредметної інтеграції та особистісної спрямованості навчання.**

Її змістовий компонент передбачає:

➤ **Комунікативно-мовленнєвий досвід учнів** – оволодіння функціональною стороною мови (мовленнєвими зразками, стратегіями спілкування).